

บทที่ ๔

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักพุทธธรรมของพระสังฆาธิการ อำเภอมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์” ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้ ๒๖๓ ชุดมาวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปการวิเคราะห์ข้อมูลทางสังคมศาสตร์ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอ ดังต่อไปนี้

๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

๔.๒ ผลการวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักพุทธธรรมของพระสังฆาธิการอำเภอมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์

๔.๓ ผลการทดสอบสมมติฐาน

๔.๔ ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักพุทธธรรมของพระสังฆาธิการอำเภอมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์

๔.๕ สรุปผลสัมฤทธิ์เชิงลึกเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักพุทธธรรมของพระสังฆาธิการอำเภอมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์

๔.๖ สรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

การศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล จำแนกตาม อายุ พรรษา วุฒิการศึกษาชั้นมัธยมศึกษา วุฒิการศึกษาปริญญาตรี และวุฒิการศึกษาสามัญ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีรายละเอียดดังในตาราง

ตารางที่ ๔.๑ จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม

(n = ๒๖๓)

ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
๑. อายุ		
๒๐ - ๓๐ ปี	๑๙	๗.๒
๓๑ - ๔๐ ปี	๖๔	๒๔.๓
๔๑ - ๕๐ ปี	๑๐๐	๓๘.๐
ตั้งแต่ ๕๑ ปี ขึ้นไป	๘๐	๓๐.๕
รวม	๒๖๓	๑๐๐

๒. พรรษา			
น้อยกว่า ๕ พรรษา	๘๘	๓๓.๕	
๕ - ๑๐ พรรษา	๑๓๘	๕๒.๕	
๑๑ - ๑๕ พรรษา	๑๔	๕.๓	
๑๖ พรรษา ขึ้นไป	๒๓	๘.๗	
รวม	๒๖๓	๑๐๐	
๓. วุฒิการศึกษาชั้นมัธยมศึกษา			
มัธยมศึกษาชั้นต้น	๑๙	๗.๒	
มัธยมศึกษาชั้นโท	๗๕	๒๘.๕	
มัธยมศึกษาชั้นเอก	๑๖๒	๖๑.๖	
ไม่มีวุฒิทางธรรม	๗	๒.๗	
รวม	๒๖๓	๑๐๐	
๔. วุฒิการศึกษาบาลี			
เปรียญธรรม ๑ - ๓	๒๙	๑๑.๐	
เปรียญธรรม ๔ - ๖	๔๓	๑๖.๓	
เปรียญธรรม ๗ - ๙	๐	๐	
ไม่มีวุฒิเปรียญธรรม	๑๙๑	๗๒.๔	
รวม	๒๖๓	๑๐๐	
๕. วุฒิการศึกษาสามัญ			
ประถมศึกษา	๑๙	๗.๒	
มัธยมศึกษาตอนต้น	๗๕	๒๘.๕	
มัธยมศึกษาตอนปลาย	๑๖๒	๖๑.๖	
ปวช. - ปวส.	๗	๒.๗	
ปริญญาตรี	๑๙	๗.๒	
รวม	๒๖๓	๑๐๐	

จากตารางที่ ๔.๑ พบว่า ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เรื่อง “ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักพุทธธรรมของพระสังฆาธิการอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์” จำแนกได้ดังนี้

อายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นอายุ ๔๑-๕๐ จำนวน ๑๐๐ รูป คิดเป็นร้อยละ ๓๘.๐ รองลงมา คือ มีอายุตั้งแต่ ๕๑ ปีขึ้นไปจำนวน ๘๐ รูป คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๔ และน้อยที่สุด คือ มีอายุ ๒๐-๓๐ ปี จำนวน ๑๙ รูป คิดเป็นร้อยละ ๗.๒

พรรษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีพรรษา ๕-๑๐ พรรษา มีจำนวน ๑๓๘ รูป คิดเป็นร้อยละ ๕๒.๕ และรองลงมาน้อยกว่า ๕ พรรษา มีจำนวน ๘๘ รูปคิดเป็นร้อยละ ๓๓.๕ และน้อยที่สุด คือพรรษา ๑๑-๑๕ พรรษามีจำนวน ๑๔ รูป คิดเป็นร้อยละ ๕.๓

วุฒิการศึกษานักธรรม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษานักธรรมชั้นเอกจำนวน ๑๖๒ รูป คิดเป็นร้อยละ ๖๑.๖ รองลงมา คือ มีวุฒิการศึกษานักธรรมชั้นโทมี จำนวน ๗๕ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๕ และน้อยที่สุด คือ ไม่มีวุฒิทางธรรม จำนวน ๗ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒.๗

วุฒิการศึกษาบาลี พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ไม่มีวุฒิการศึกษาบาลี จำนวน ๑๙๑ รูป คิดเป็นร้อยละ ๗๒.๖ รองลงมา คือ วุฒิการศึกษาเปรียญธรรม ๔-๖ จำนวน ๔๓ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๓ และน้อยที่สุด คือ วุฒิการศึกษาเปรียญธรรม ๑-๓ จำนวน ๒๙ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๐

วุฒิการศึกษาสามัญ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน ๙๗ รูป คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๙ รองลงมา คือ มีวุฒิการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน ๘๑ รูป คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๘ และน้อยที่สุด คือ มีวุฒิการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน ๖ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒.๓

๔.๒ ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักพุทธธรรมของพระสังฆาธิการ อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักพุทธธรรมของพระสังฆาธิการอำเภอเมืองเพชรบูรณ์
เพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ ทั้ง ๔ ด้าน ได้แก่ ด้านสังวรปธาน ด้านปหานปธาน ด้านภาวนาปธาน
ด้านอนุรักษนาปธาน และ แสดงด้วยค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานมีรายละเอียดดังในตารางที่
๔.๒-๔.๖

ตารางที่ ๔.๒ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง
ตามหลักพุทธธรรมของพระสังฆาธิการอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์โดย
ภาพรวมทั้ง ๔ ด้าน

(n = ๒๖๓)

ลำดับ	ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักพุทธธรรม ของพระสังฆาธิการอำเภอเมืองจังหวัดเพชรบูรณ์	ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง		
		$\bar{X}$	S.D	แปลผล
๑.	ด้านสังวรปธาน	๓.๖๖	.๕๑๔	มาก
๒.	ด้านปหานปธาน	๓.๖๓	.๕๗๑	มาก
๓.	ด้านภาวนาปธาน	๓.๕๗	.๖๑๓	มาก
๔.	ด้านอนุรักษนาปธาน	๓.๖๓	.๕๗๕	มาก
รวม		๓.๖๒	.๔๗๓	มาก

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตาม
หลักพุทธธรรมของพระสังฆาธิการอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ
มาก ($\bar{X} = ๓.๖๒$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำการ
เปลี่ยนแปลงตามหลักพุทธธรรมของพระสังฆาธิการอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ อยู่ใน
ระดับมากทุกด้าน

ตารางที่ ๔.๓ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงตามหลักพุทธธรรมของพระสังฆาธิการอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านสังวรปธาน

(n = ๒๖๓)

ลำดับ	ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักพุทธธรรม ของพระสังฆาธิการอำเภอเมืองจังหวัดเพชรบูรณ์	ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง		
		$\bar{X}$	S.D	แปลผล
๑.	มีความเข้าใจในกระบวนการบริหารงานส่งเสริมให้ ผู้ปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น	๓.๖๗	.๔๗๑	มาก
๒.	มีความเข้าใจในกฎระเบียบ ส่งเสริมการทำงาน ควบคุมการดำเนินงานเป็นไปตามระเบียบ	๓.๖๗	.๕๙๙	มาก
๓.	มีความระมัดระวังเรื่องการประพฤติผิดส่วนตัวไม่ เกี่ยวกับงาน โดยงดเว้นประพฤติผิดกับงาน	๓.๖๗	.๔๗๑	มาก
๔.	มีความระมัดระวังรู้จักควบคุมตนเองในการพูดจา	๓.๗๔	.๖๘๔	มาก
๕.	มีความระมัดระวังในการสื่อสาร	๓.๖๐	.๗๑๓	มาก
๖.	มีความระมัดระวังและพูดแต่คำสุภาพ	๓.๖๗	.๗๙๓	มาก
๗.	มีความระมัดระวังในการกระทำและการประพฤติ ปฏิบัติ ที่ตรงกับความเป็นจริงไม่มีการเกินพอดี	๓.๘๐	.๗๕๒	มาก
๘.	มีความระมัดระวังไม่โลภอยากได้ของผู้อื่นมาเป็น ของตน	๓.๘๐	.๘๓๗	มาก
๙.	มีความระมัดระวังไม่พยายาบทปองร้ายผู้อื่น	๓.๖๗	.๗๙๓	มาก
๑๐	มีความระมัดระวังเห็นชอบตามทำนองคลองธรรม ที่ถูกที่ควร	๓.๔๐	.๘๐๓	มาก
รวม		๓.๖๖	.๕๑๔	มาก

จากตารางที่ ๔.๓ พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักพุทธธรรมของพระสังฆาธิการอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านสังวรปธานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๖๖$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักพุทธธรรมของพระสังฆาธิการอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านสังวรปธาน อยู่ในระดับมากทุกข้อ

ตารางที่ ๔.๔ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อภาวะผู้นำ
การเปลี่ยนแปลงตามหลักพุทธธรรมของพระสังฆาธิการอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์
ด้านปหานปธาน

(n = ๒๖๓)

ลำดับ	ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักพุทธธรรม ของพระสังฆาธิการอำเภอเมืองจังหวัดเพชรบูรณ์	ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง		
		$\bar{X}$	S.D	แปลผล
๑.	เป็นผู้ละความเห็นผิด ที่เป็นเครื่องเศร้าหมองแห่งจิต	๓.๔๐	.๗๑๓	มาก
๒.	ละความสงสัยลังเลการทำงานร่วมกัน	๓.๔๖	.๗๑๙	มาก
๓.	เป็นแรงบันดาลใจให้ผู้ตามในฐานะผู้ละความโกรธ	๓.๖๐	.๗๑๓	มาก
๔.	ผู้มีความเพียรละความติดข้อง ต้องการทำให้จิต เศร้าหมอง	๓.๗๓	.๖๘๑	มาก
๕.	เพียรกำจัดหลงลืมไม่รู้จริง	๓.๘๐	.๖๕๕	มาก
๖.	เป็นแรงบันดาลใจให้ผู้ตามเห็นคุณค่าของความ เพียร	๓.๖๗	.๖๐๐	มาก
๗.	เพียรกำจัดความฟุ้งซ่านรำคาญใจ	๓.๖๗	.๗๐๐	มาก
๘.	เพียรละความไม่ละอายต่อบาป	๓.๖๗	.๖๐๐	มาก
๙.	เข้าใจความสามารถของตนเองและเข้าใจ ความสามารถของผู้ตามและผู้อื่นในสังคม	๓.๖๗	.๖๐๐	มาก
๑๐	ความเกรงกลัวบทลงโทษตามกฎหมายระเบียบแม้กระทั่ง คำตติณินินทา	๓.๖๗	.๖๐๐	มาก
รวม		๓.๖๓	.๕๗๑	มาก

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักพุทธธรรมของพระสังฆาธิการอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านปหานปธานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๖๓$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักพุทธธรรมของพระสังฆาธิการอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านปหานปธานอยู่ในระดับมากทุกข้อ

ตารางที่ ๔.๕ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อภาวะผู้นำ
การเปลี่ยนแปลงตามหลักพุทธธรรมของพระสังฆาธิการอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัด
เพชรบูรณ์ ด้านภาวนาปธาน

(n = ๒๖๓)

ลำดับ	ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักพุทธธรรม ของพระสังฆาธิการอำเภอเมืองจังหวัดเพชรบูรณ์	ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง		
		$\bar{X}$	S.D	แปลผล
๑.	มีเมตตา กรุณาช่วยเหลือเกื้อกูล โดยการทำให้ผู้ ตามเกิดแรงบันดาลใจ	๓.๖๐	.๖๑๔	มาก
๒.	เคารพกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินของผู้อื่นและไม่มีจิตคิด โลภ	๓.๕๗	.๖๐๗	มาก
๓.	เป็นผู้รักษาศาพรมจรรย์ตามหลักพระธรรมวินัย	๓.๔๑	.๗๑๔	มาก
๔.	รู้จักกาลเทศะในการพูดและพูดด้วยคำสัตย์จริง	๓.๕๔	.๖๒๒	มาก
๕.	พูดแต่เรื่องสร้างสรรค์ และนำมาซึ่งความสมาน สามัคคี	๓.๔๐	.๗๑๓	มาก
๖.	เป็นผู้พูดด้วยความอ่อนโยนทุกจังหวะและโอกาส	๓.๕๔	.๗๒๔	มาก
๗.	เป็นผู้พูดที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนและสังคม อยู่เสมอ	๓.๖๐	.๘๐๔	มาก
๘.	เป็นผู้ถึงพร้อมด้วยความเมตตาอยู่เสมอ	๓.๖๗	.๗๙๓	มาก
๙.	ถึงพร้อมด้วยความกรุณาทุกเมื่อต่อผู้ที่ตกทุกข์ได้ ยาก	๓.๗๓	.๗๗๕	มาก
๑๐	พร้อมด้วย มุทิตา และอุเบกขา และชื่นชมยินดีกับผู้ ที่ประสบผลสำเร็จ	๓.๗๓	.๖๘๖	มาก
รวม		๓.๕๗	.๖๑๓	มาก

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตาม
หลักพุทธธรรมของพระสังฆาธิการอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านภาวนาปธานในภาพรวมอยู่ใน
ระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๕๗$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำการ
เปลี่ยนแปลงตามหลักพุทธธรรมของพระสังฆาธิการอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านภาวนาปธาน
อยู่ในระดับมากทุกข้อ

ตารางที่ ๔.๖ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อภาวะผู้นำ
การเปลี่ยนแปลงตามหลักพุทธธรรมของพระสังฆาธิการอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัด
เพชรบูรณ์ ด้านอนุรักษนาปธาน

(n = ๒๖๓)

ลำดับ	ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักพุทธธรรม ของพระสังฆาธิการอำเภอเมืองจังหวัดเพชรบูรณ์	ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง		
		$\bar{X}$	S.D	แปลผล
๑.	เป็นผู้เสียสละทั้งกำลังกาย สติปัญญา ความรู้ ความสามารถ เพื่อประโยชน์แก่ผู้อื่นและส่วนรวม	๓.๗๓	.๖๘๗	มาก
๒.	ปฏิบัติตนอยู่ในระเบียบวินัยและเคารพกติกาพร้อม ด้วยการเป็นแบบอย่างที่ดีงาม	๓.๗๓	.๗๘๐	มาก
๓.	มีการพัฒนาตนเพื่อให้เกิดความบริสุทธิ์แห่ง ศีล สมาธิ ปัญญา	๓.๖๗	.๗๐๕	มาก
๔.	อ่อนน้อมถ่อมตนต่อผู้ใหญ่และเป็นผู้มีคารวะธรรม ที่เป็นแบบอย่าง	๓.๖๐	.๗๑๘	มาก
๕.	เป็นผู้ที่มีความขวนขวายและเสียสละในกิจที่ ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม	๓.๗๓	.๖๘๗	มาก
๖.	เป็นผู้ได้รับการยกย่องเชิดชูถึงคุณงามความดี	๓.๕๓	.๖๒๓	มาก
๗.	มีปฏิสัมพันธ์และร่วมพลอยยินดีในความสำเร็จของ ผู้ใต้บังคับบัญชา	๓.๖๐	.๖๑๖	มาก
๘.	ตระหนักถึงความแตกต่างบุคคล และให้การยอมรับ ในความแตกต่าง	๓.๕๙	.๖๑๖	มาก
๙.	มีความเอาใจใส่ในคำพูดและการกระทำของ ผู้ใต้บังคับบัญชา	๓.๕๙	.๖๑๖	มาก
๑๐	มีการสื่อสารแบบแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้ตาม เพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจ มีความเห็นตรงกัน	๓.๕๓	.๖๒๓	มาก
รวม		๓.๖๓	.๕๗๕	มาก

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตาม
หลักพุทธธรรมของพระสังฆาธิการอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านอนุรักษนาปธานใน
ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๖๓$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อ
ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักพุทธธรรมของพระสังฆาธิการอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัด
เพชรบูรณ์ ด้านอนุรักษนาปธาน อยู่ในระดับมากทุกข้อ

๔.๓ ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ ๑ พระสงฆ์ที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักพุทธธรรมของพระสังฆาธิการอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๗ การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักพุทธธรรมของพระสังฆาธิการอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ จำแนกตามอายุ

(n = ๒๖๓)

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของพระสังฆาธิการ	แหล่งความแปรปรวน	SS	Df	Ms	F	Sig.
ด้านสังวรปธาน	ระหว่างกลุ่ม	.๑๗๐	๓	.๐๕๗	.๒๑๒	.๘๘๘
	ภายในกลุ่ม	๖๙.๒๔๙	๒๕๙	.๒๖๗		
	รวม	๖๙.๔๑๙	๒๖๒			
ด้านปหานธาน	ระหว่างกลุ่ม	.๔๓๕	๓	.๑๔๕	.๔๔๑	.๗๒๔
	ภายในกลุ่ม	๘๕.๒๐๗	๒๕๙	.๓๒๙		
	รวม	๘๕.๖๔๒	๒๖๒			
ด้านภวานาปธาน	ระหว่างกลุ่ม	.๔๕๑	๓	.๑๕๐	.๓๙๗	.๗๕๕
	ภายในกลุ่ม	๙๘.๒๑๑	๒๕๙	.๓๗๙		
	รวม	๙๘.๖๖๓	๒๖๒			
ด้านอนุรักษนาปธาน	ระหว่างกลุ่ม	.๑๕๐	๓	.๐๕๐	.๑๕๐	.๙๓๐
	ภายในกลุ่ม	๘๖.๕๘๖	๒๕๙	.๓๓๔		
	รวม	๘๖.๗๓๗	๒๖๒			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	.๐๙๔	๓	.๐๓๑	.๑๓๘	.๙๓๗
	ภายในกลุ่ม	๕๘.๗๔๑	๒๕๙	.๒๒๗		
	รวม	๕๘.๘๓๕	๒๖๒			

จากตารางที่ ๔.๗ ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ F-test ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕ พบว่า พระสงฆ์ที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักพุทธธรรมของพระสังฆาธิการอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ ๐.๐๕ (Sig. = ๐.๙๓๗) จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๒ พระสงฆ์ที่มีพรรษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักพุทธธรรมของพระสังฆาธิการอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๘ การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักพุทธธรรมของพระสังฆาธิการอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ **จำแนกตามพรรษา**

(n = ๒๖๓)

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของพระสังฆาธิการ	แหล่งความแปรปรวน	SS	Df	Ms	F	Sig.
ด้านสังวรปธาน	ระหว่างกลุ่ม	๑.๓๑๖	๓	.๔๓๙	๑.๖๖๘	.๑๗๔
	ภายในกลุ่ม	๖๘.๑๐๓	๒๕๙	.๒๖๓		
	รวม	๖๙.๔๑๙	๒๖๒			
ด้านปหานธาน	ระหว่างกลุ่ม	๑.๔๔๕	๓	.๔๘๒	๑.๔๘๒	.๒๒๐
	ภายในกลุ่ม	๘๔.๑๙๗	๒๕๙	.๓๒๕		
	รวม	๘๕.๖๔๒	๒๖๒			
ด้านภาวนาปธาน	ระหว่างกลุ่ม	.๙๖๒	๓	.๓๒๑	.๘๕๐	.๔๖๘
	ภายในกลุ่ม	๙๗.๗๐๑	๒๕๙	.๓๗๗		
	รวม	๙๘.๖๖๓	๒๖๒			
ด้านอนุรักษนาปธาน	ระหว่างกลุ่ม	.๖๓๔	๓	.๒๑๑	.๖๓๕	.๕๙๓
	ภายในกลุ่ม	๘๖.๑๐๓	๒๕๙	.๓๓๒		
	รวม	๘๖.๗๓๗	๒๖๒			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	.๘๘๘	๓	.๒๙๖	๑.๓๒๓	.๒๖๗
	ภายในกลุ่ม	๕๗.๙๔๗	๒๕๙	.๒๒๔		
	รวม	๕๘.๘๓๕	๒๖๒			

จากตารางที่ ๔.๘ ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ F-test ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕ พบว่า พระสงฆ์ที่มีพรรษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักพุทธธรรมของพระสังฆาธิการอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ ๐.๐๕ (Sig. = ๐.๒๖๗) จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๓ พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษานักธรรมต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงตามหลักพุทธธรรมของพระสังฆาธิการอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๙ การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักพุทธธรรม ของพระสังฆาธิการอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ จำแนกตามวุฒิการศึกษานักธรรม

(n = ๒๖๓)

ภาวะผู้นำการ เปลี่ยนแปลงของพระ สังฆาธิการ	แหล่งความ แปรปรวน	SS	Df	Ms	F	Sig.
ด้านสังวรปธาน	ระหว่างกลุ่ม	.๕๔๒	๓	.๑๘๑	.๖๘๐	.๕๖๕
	ภายในกลุ่ม	๖๘.๘๗๖	๒๕๙	.๒๖๖		
	รวม	๖๙.๔๑๘	๒๖๒			
ด้านปหานธาน	ระหว่างกลุ่ม	.๒๕๓	๓	.๐๘๔	.๒๕๖	.๘๕๗
	ภายในกลุ่ม	๘๕.๓๘๙	๒๕๙	.๓๓๐		
	รวม	๘๕.๖๔๒	๒๖๒			
ด้านภาวนาปธาน	ระหว่างกลุ่ม	.๗๙๑	๓	.๒๖๔	.๖๙๘	.๕๕๔
	ภายในกลุ่ม	๙๗.๘๗๒	๒๕๙	.๓๗๘		
	รวม	๙๘.๖๖๓	๒๖๒			
ด้านอนุรักษนาปธาน	ระหว่างกลุ่ม	.๓๓๙	๓	.๑๑๓	.๓๓๙	.๗๙๗
	ภายในกลุ่ม	๘๖.๓๙๗	๒๕๙	.๓๓๔		
	รวม	๘๖.๗๓๗	๒๖๒			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	.๔๓๔	๓	.๑๔๕	.๖๔๑	.๕๘๙
	ภายในกลุ่ม	๕๘.๔๐๑	๒๕๙	.๒๒๕		
	รวม	๕๘.๘๓๕	๒๖๒			

จากตารางที่ ๔.๙ ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ F-test ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕ พบว่า พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษานักธรรมแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักพุทธธรรมของพระสังฆาธิการอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ ๐.๐๕ (Sig. = ๐.๕๘๙) จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๔ พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาบาลีต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักพุทธธรรมของพระสังฆาธิการอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๐ การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักพุทธธรรมของพระสังฆาธิการอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ **จำแนกตามวุฒิการศึกษาบาลี**

(n = ๒๖๓)

ภาวะผู้นำการ เปลี่ยนแปลงของพระ สังฆาธิการ	แหล่งความ แปรปรวน	SS	Df	Ms	F	Sig.
ด้านสังวรปธาน	ระหว่างกลุ่ม	.๔๒๖	๒	.๒๑๓	.๘๐๓	.๔๔๙
	ภายในกลุ่ม	๖๘.๙๙๓	๒๖๐	.๒๖๕		
	รวม	๖๙.๔๑๙	๒๖๒			
ด้านปหานธาน	ระหว่างกลุ่ม	.๓๗๖	๒	.๑๘๘	.๕๗๓	.๖๕๔
	ภายในกลุ่ม	๘๕.๒๖๖	๒๖๐	.๓๒๘		
	รวม	๘๕.๖๔๒	๒๖๒			
ด้านภาวนापธาน	ระหว่างกลุ่ม	.๖๒๘	๒	.๓๑๔	.๘๓๓	.๔๓๖
	ภายในกลุ่ม	๙๘.๐๓๔	๒๖๐	.๓๗๗		
	รวม	๙๘.๖๖๓	๒๖๒			
ด้านอนุรักษนาปธาน	ระหว่างกลุ่ม	.๓๘๕	๒	.๑๙๒	.๕๗๙	.๕๖๑
	ภายในกลุ่ม	๘๖.๓๕๒	๒๖๐	.๓๓๒		
	รวม	๘๖.๗๓๗	๒๖๒			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	.๔๒๗	๒	.๒๑๓	.๙๔๙	.๓๘๘
	ภายในกลุ่ม	๕๘.๔๐๘	๒๖๐	.๒๒๕		
	รวม	๕๘.๘๓๕	๒๖๒			

จากตารางที่ ๔.๑๐ ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ F-test ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕ พบว่า พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาบาลีต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักพุทธธรรมของพระสังฆาธิการอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ ๐.๐๕ (Sig. = ๐.๓๘๘) จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๕ พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาสามัญต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักพุทธธรรมของพระสังฆาธิการอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ แตกต่าง

ตารางที่ ๔.๑๑ การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักพุทธธรรมของพระสังฆาธิการอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ **จำแนกตามวุฒิการศึกษาสามัญ**

(n = ๒๖๓)

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของพระสังฆาธิการ	แหล่งความแปรปรวน	SS	Df	Ms	F	Sig.
ด้านสังวรปธาน	ระหว่างกลุ่ม	.๔๓๔	๔	.๑๐๙	.๔๐๖	.๘๐๔
	ภายในกลุ่ม	๖๘.๙๘๕	๒๕๘	.๒๖๗		
	รวม	๖๙.๔๑๙	๒๖๒			
ด้านปหานธาน	ระหว่างกลุ่ม	.๗๐๑	๔	.๑๗๕	.๕๓๒	.๗๑๒
	ภายในกลุ่ม	๘๔.๙๔๑	๒๕๘	.๓๒๙		
	รวม	๘๕.๖๔๒	๒๖๒			
ด้านภาวนापธาน	ระหว่างกลุ่ม	.๔๒๔	๔	.๑๐๖	.๒๗๘	.๘๙๒
	ภายในกลุ่ม	๙๘.๒๓๙	๒๕๘	.๓๘๑		
	รวม	๙๘.๖๖๓	๒๖๒			
ด้านอนุรักษนาปธาน	ระหว่างกลุ่ม	.๔๐๔	๔	.๑๐๑	.๓๐๒	.๘๗๗
	ภายในกลุ่ม	๘๖.๓๓๓	๒๕๘	.๓๓๕		
	รวม	๘๖.๗๓๗	๒๖๒			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	.๓๒๙	๔	.๐๘๒	.๓๖๒	.๘๓๕
	ภายในกลุ่ม	๕๘.๕๐๖	๒๕๘	.๒๒๗		
	รวม	๕๘.๘๓๕	๒๖๒			

จากตารางที่ ๔.๑๑ ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ F-test ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕ พบว่า พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาสามัญต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักพุทธธรรมของพระสังฆาธิการอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ ๐.๐๕ (Sig. = ๐.๘๓๕) จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ ๔.๑๒ ผลสรุปโดยรวมการเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักพุทธธรรม
ของพระสังฆาธิการอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยจำแนกตามปัจจัย
ส่วนบุคคล ตามสมมติฐานที่ ๑-๕ ดังต่อไปนี้

สมมติ ฐาน	ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	ค่า F-test	ค่า Sig.	ผลการศึกษา	
					ยอมรับ	ปฏิเสธ
๑.	อายุ	ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ พระสังฆาธิการตามหลักปธาน ๔	.๑๓๘	.๙๓๗		✓
๒.	พรรษา	ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ พระสังฆาธิการตามหลักปธาน ๔	๑.๓๒๓	.๒๖๗		✓
๓.	การศึกษา นักธรรม	ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ พระสังฆาธิการตามหลักปธาน ๔	.๖๔๑	.๕๘๙		✓
๔.	การศึกษา บาลี	ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ พระสังฆาธิการตามหลักปธาน ๔	.๙๔๙	.๓๘๘		✓
๕.	การศึกษา สามัญ	ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ พระสังฆาธิการตามหลักปธาน ๔	.๓๖๒	.๘๓๕		✓

จากตารางที่ ๔.๑๒ สรุปได้ว่า ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักพุทธธรรมของ
พระสังฆาธิการอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ จำแนกได้ดังนี้

พระสงฆ์ที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักพุทธธรรม
ของพระสังฆาธิการอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธ
สมมติฐานที่ตั้งไว้

พระสงฆ์ที่มีพรรษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักพุทธ
ธรรมของพระสังฆาธิการอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธ
สมมติฐานที่ตั้งไว้

พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษานักธรรมต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง
ตามหลักพุทธธรรมของพระสังฆาธิการอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยภาพรวมไม่
แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาบาลีต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตาม
หลักพุทธธรรมของพระสังฆาธิการอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึง
ปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาสามัญต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักพุทธธรรมของพระสังฆาธิการอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

๔.๔ ผลการวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักพุทธธรรมของพระสังฆาธิการอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์

ตารางที่ ๔.๑๓ ผลการวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักพุทธธรรมของพระสังฆาธิการอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านสังวรปธาน

ลำดับ	ปัญหาและอุปสรรค	ลำดับ	ข้อเสนอแนะ
๑.	พระสังฆาธิการบางรูปยังขาดระเบียบวินัยในการบริหารงานที่แน่ชัดเจน	๑.	พระสังฆาธิการควรวางระเบียบในการบริหารงานที่ชัดเจน
๒.	เกิดระบบระบบอุปถัมภ์ติดในอำนาจวัตถุตอบแทน และยังมีระบบพรรคพวก	๒.	ควรเว้นระบบอุปถัมภ์ติดในอำนาจวัตถุตอบแทน และละระบบพรรคพวก
๓.	ไม่มีการประสานงานและส่งเสริมสนับสนุนเท่าที่ควรจะเป็น	๓.	ควรมีการประสานงานและส่งเสริมสนับสนุนเท่าที่ควรจะเป็น

ตารางที่ ๔.๑๔ ผลการวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักพุทธธรรมของพระสังฆาธิการอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านปหานปธาน

ลำดับ	ปัญหาและอุปสรรค	ลำดับ	ข้อเสนอแนะ
๑.	พระสังฆาธิการยังมีความอยาก เกิดความต้องการด้วยอำนาจของความโลภและทุจริต	๑.	ควรละความอยาก เกิดจากต้องการด้วยอำนาจของความโลภและประพฤตีสุจริต
๒.	มีการเอารัดเอาเปรียบในหมู่สงฆ์	๒.	ควรละการเอารัดเอาเปรียบในหมู่สงฆ์ เห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน
๓.	มีความลังเลในการทำงานร่วมกัน	๓.	ควรละความลังเลในการทำงานร่วมกัน

ตารางที่ ๔.๑๕ ผลการวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง
ตามหลักพุทธธรรมของพระสังฆาธิการอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์
ด้านภavanaปธาน

ลำดับ	ปัญหาและอุปสรรค	ลำดับ	ข้อเสนอแนะ
๑.	พระสังฆาธิการยังขาดความเข้าใจ บทบาทของตนในสังคม ส่งผลให้เกิด ความขัดแย้งระหว่างผู้ร่วมงาน	๑.	ควรทำความเข้าใจบทบาทของตนใน สังคม และควรส่งเสริมทำกิจกรรมทาง สังคมร่วมกันและเปิดใจคุยกันลดความ ขัดแย้ง
๒.	ขาดการแสดงบทบาทที่ต้องพึงกระทำ	๒.	มองวิสัยทัศน์เพื่อจุดมุ่งหมายเพื่อ ประโยชน์ต่อคณะสงฆ์

ตารางที่ ๔.๑๖ ผลการวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตาม
หลักพุทธธรรมของพระสังฆาธิการอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ด้านอนุรักษนาปธาน

ลำดับ	ปัญหาและอุปสรรค	ลำดับ	ข้อเสนอแนะ
๑.	พระสังฆาธิการเมื่อได้รับมอบหมายงาน แล้วไม่มีการติดตามอันเนื่องมาจาก ภาระงานในด้านอื่น	๑.	ควรมีการติดตามงานในที่ได้มอบหมาย ในหน้าที่อย่างต่อเนื่อง
๒.	ขาดสื่อสารเทคโนโลยีที่ทันสมัยมา บูรณาการประยุกต์ใช้กับงานกิจการ คณะสงฆ์	๒.	ควรมีการนำศาสตร์เทคโนโลยี สมัยใหม่มาบูรณาการประยุกต์ใช้ใ การบริหารกิจการคณะสงฆ์
๓.	ขาดผู้ช่วยที่มีความรู้ความสามารถใน การบริหารงาน	๓.	ควรสนับสนุนให้พระสงฆ์ที่มีความรู้ ความสามารถมาช่วยในการ บริหารงาน

๔.๕ สรุปผลสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักพุทธธรรม ของพระสังฆาธิการอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์

การสัมภาษณ์นี้มีจุดมุ่งหมายในการศึกษารวบรวมข้อมูลประกอบการวิเคราะห์เกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักพุทธธรรมของพระสังฆาธิการอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ ทั้ง ๔ ด้าน ๑) ด้านสังวรปธาน ๒) ด้านปหานปธาน ๓) ด้านภวนาปธาน ๔) ด้านอนุรักษนาปธาน ซึ่งสรุปบทสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน ๙ รูปหรือคน ดังนี้

๑. พระพิศาลพัชรกิจ เจ้าคณะอำเภอเมืองเพชรบูรณ์
๒. พระครูสันติพัชรสาร รองเจ้าคณะอำเภอเมืองเพชรบูรณ์
๓. พระครูนิเทศวิชิตธรรม เจ้าคณะตำบลในเมือง-สะเดียงเขต ๑
๔. พระครูอุดมพัชรธรรม เจ้าคณะตำบลในเมืองสะเดียงเขต ๒
๕. พระครูปัญญาพัชรสิทธิ์ เจ้าคณะตำบลบ้านโคก-ห้วยใหญ่
๖. พระครูโพธิพัชรธรรม เจ้าคณะตำบลท่าพล
๗. พระครูศรีพัชรบัณฑิต เจ้าคณะตำบลนาป่า เขต ๒
๘. นายธัญเทพ หมั่นยุทธ ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนา จังหวัดเพชรบูรณ์
๙. นายสุวัฒน์ อินทรประไพร์ อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผลการสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) สามารถสรุปผลโดยจำแนกตามรายด้านของการวิจัยดังนี้

๔.๕.๑ ด้านสังวรปธาน

ด้านสังวรปธานเป็นสิ่งที่เกี่ยวเนื่องกับการตั้งใจเพียรสำรวมระวังมิให้อกุศลเกิดขึ้นในพระสังฆาธิการมีธรรมที่ประกอบด้วยความเพียรชอบที่ป้องกันบาปอกุศลธรรม ความเพียรชอบที่ละบาปอกุศลธรรม ความเพียรชอบที่ทำให้เกิดกุศลธรรม และความเพียรชอบที่รักษากุศลธรรม ซึ่งผู้ปฏิบัติจะต้องมีจิตตั้งมั่นในศีลและอย่างให้ความโกรธ ความโลภ ความหลงมาครอบงำจิตได้ จึงจะทำให้เกิดความเพียรได้ และเข้าถึงความดีหรือความสำเร็จในการดำเนินชีวิตและการทำงานได้ หรือแม้แต่การปฏิบัติธรรมเช่นเดียวกัน นอกจากผู้ปฏิบัติมีความเพียรชอบแล้วจะต้องมีการรักษาศีลให้บริบูรณ์ด้วยซึ่งเป็นหลักธรรมของภาวะผู้นำเป็นเครื่องป้องกันในทางที่เสื่อมผู้นำที่ดีจะต้องตั้งใจเพียรสำรวมระวังมิให้อกุศลธรรมเกิดขึ้น^๑ จึงจะได้รับความรักและความไว้วางใจจากผู้ร่วมงาน^๒ การแก้ไขปัญหาควรแก้ปัญหาจากภายในองค์กรของตนเองก่อน แล้วจึงค่อยขยายการแก้ไขปัญหาออก

^๑สัมภาษณ์ พระพิศาลพัชรกิจ, เจ้าคณะอำเภอเมืองเพชรบูรณ์, ๒๗ มกราคม ๒๕๕๙.

^๒สัมภาษณ์พระครูสันติพัชรสาร, รองเจ้าคณะอำเภอเมืองเพชรบูรณ์, ๒๗ มกราคม ๒๕๕๙.

ไปสู่ภายนอกองค์กร^๓ ผู้นำมีการกระตุ้นผู้ตามให้ตระหนักถึงปัญหาต่างๆ ผู้นำจะเป็นที่ยกย่อง เคารพนับถือ ศรัทธา ไว้วางใจและทำให้ผู้ตามเกิดความภาคภูมิใจเมื่อได้ร่วมงานกัน ผู้นำมีการส่งเสริมการสื่อสารสองทาง และมีการจัดการด้วยการเดินดูรอบๆ^๔ ควรมีเป้าหมายเป็นของตนเอง ไม่ว่าจะเป็นเป้าหมายชีวิต^๕ วิธีสร้างศรัทธาที่ดีที่สุดก็คือการสอนด้วยตัวอย่าง พระสงฆ์ที่ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบงดงามไปด้วยศีล สมบูรณ์ไปด้วยคุณธรรม มีสติปัญญาเฉลียวฉลาด ถึงจะไม่สั่งสอนอะไรใครมาก ก็ทำให้ผู้พบปะเสวนาด้วยความเลื่อมใสได้เป็นอย่างดี^๖ พระสงฆ์ต้องสร้างเสริมกำลังใจให้คนทำความดี มีเทคนิควิธีแนะนำที่เหมาะสมแก่บุคคล เพราะคนเรานั้นมีพื้นฐานและความสนใจไม่เหมือนกัน

สรุปการเปลี่ยนแปลงในหลักพุทธธรรมในด้านสังวรปธานพระสังฆาธิการส่วนใหญ่ได้นำมาปฏิบัติอย่างต่อเนื่องโดยพยายามทำตนเองให้เป็นแบบอย่างแก่คนในชุมชนและพระสงฆ์ภายในวัดเพื่อสร้างศรัทธาให้เกิดขึ้นเพื่อชักนำชุมชนและพระสงฆ์ให้ยึดถือปฏิบัติโดยเฉพาะการตั้งใจสำรวมระวังมิให้อกุศลธรรมต่าง ๆ เกิดขึ้นในจิตใจตน

๔.๕.๒ ด้านปหานปธาน

ด้านปหานปธานเป็นการทำลายซึ่งบาปธรรม หรือความโลภ พระสังฆาธิการมีการหาวิธีละมัน หาตัวช่วย อาจจะใช้วิธีพิจารณาหรือเทคนิควิธีอื่นๆ ไปหาคนที่เก่งกว่าให้คำแนะนำแล้วเราก็อาศัยความเป็นผู้มีสตินี้แหละช่วยตัวเอง ให้ป้องกันกิเลส ละกิเลส เจริญกุศลเทคนิคโน้น เทคนิคนี้ เอามาใช้^๗ ทำกิจให้สำเร็จด้วยความไม่ประมาท ความไม่ประมาทหรือมีสติ ความตั้งใจเพียรพยายามทำหน้าที่การงานอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ อดทนไม่ท้อถอยเมื่อพบอุปสรรค ความขยันต้องควบคู่กับการใช้ปัญญา แก้ปัญหาจนเกิดผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย ผู้ที่มีความขยัน คือ ผู้ที่ตั้งใจทำอย่างจริงจังต่อเนื่องในเรื่องที่ถูกที่ควร เป็นคนสู้งาน มีความพยายาม ไม่ท้อถอย กล้าเผชิญอุปสรรค รักงานที่ทำ ตั้งใจทำหน้าที่อย่างจริงจัง^๘ ต้องยึดมั่นใน ศีลธรรมจริยธรรม โดยการปฏิบัติเป็นแบบอย่างและมีหน้าที่ อันประกอบด้วย ๑)ความรู้ความสามารถในการกิจที่กระทำ ๒)บุคลิกภาพที่เหมาะสมกับความ

^๓สัมภาษณ์ พระพิศาลพัชรกิจ, เจ้าคณะอำเภอเมืองเพชรบูรณ์, ๒๗ มกราคม ๒๕๕๙.

^๔สัมภาษณ์ ครูอุดมพัชรธรรม, เจ้าคณะตำบลในเมือง-สะเตียงเขต ๒, ๒๗ มกราคม ๒๕๕๙.

^๕สัมภาษณ์ พระครูปัญญาพัชรสิทธิ์,เจ้าคณะตำบลบ้านโคก-ห้วยใหญ่,๒๘ มกราคม ๒๕๕๙.

^๖สัมภาษณ์ พระครูโพธิพัชรธรรม, เจ้าคณะตำบลท่าพล, ๒๘ มกราคม ๒๕๕๙.

^๗สัมภาษณ์ พระครูศรีพัชรบัณฑิต, เจ้าคณะตำบลนาป่า เขต ๒,๒๘ มกราคม ๒๕๕๙.

^๘สัมภาษณ์ นายสุวัฒน์ อินทรประไพ, อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตรมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์,๑ มกราคม ๒๕๕๙.

^๙สัมภาษณ์พระครูนิเทศวิชิตธรรม,เจ้าคณะตำบลในเมือง-สะเตียงเขต ๑, ๒๗ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๑๐}สัมภาษณ์ พระครูสันติพัชรสาร, รองเจ้าคณะอำเภอเมืองเพชรบูรณ์, ๒๗ มกราคม ๒๕๕๙.

เป็นพระสงฆ์ ๓)ความสามารถในการสร้างแรงจูงใจ ๔)พัฒนาให้พระสงฆ์มีทักษะทางสังคม^{๑๑} สามารถแก้ปัญหาได้ดี วางแผนป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นได้^{๑๒} กล่าวคือเป็นที่พึ่งกับทุกคน^{๑๓} คนเก่งมักเชื่อมั่นในตนเองสูง ทำให้ทำงานร่วมกันเพื่อนร่วมงานอื่นๆ มีปัญหาดังนั้นต้องระวังเรื่องนี้ให้มาก^{๑๔} อีกเรื่องที่ต้องตระหนักพระสังฆาธิการจะต้องเป็นผู้มีความรู้สามารถใช้ความรู้ที่มีมาพัฒนาในหน้าที่งานของสงฆ์^{๑๕} ต้องได้รับการพัฒนาให้เป็นผู้ที่มีความสามารถในการสร้างวิสัยทัศน์ที่เชื่อมโยงสังคมแบบเก่าเข้ากับสังคมแบบใหม่ นำไปสู่สังคมที่ยั่งยืน^{๑๖}

สรุปในภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านปหานปธาน พระสังฆาธิการได้ทำตัวเป็นแบบอย่างที่จะให้คนในสังคมละในบาปธรรมที่เป็นอกุศลกรรม โดยเฉพาะความโลภ ความโกรธ ความหลงซึ่งเป็นต้นตอในการทำให้จิตใจไปไหนทางที่ไม่ดีหรือที่เป็นกุศล มีการจัดทำโครงการ กิจกรรมเกี่ยวกับการอบรมเพื่อพัฒนาจิตใจให้กับคนในชุมชนและอบรมพัฒนาพระภิกษุที่อยู่ในปกครอง

๔.๕.๓ ด้านภาวนาปธาน

พระสังฆาธิการมีการพัฒนาตนเองและหน่วยงานที่ทำอยู่ได้โดยเฉพาะในระดับพระสังฆาธิการ ที่มีผู้ได้บังคับบัญชาต้องดูแล สังคม ชุมชนที่อยู่ในพื้นที่วัดๆ นั้น ว่าได้นำเอาหลักธรรมเหล่านี้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์มากน้อยเพียงไร เพื่อจะทำให้สังคม ชุมชน วัด เกิดความสงบสุขแบบยั่งยืน^{๑๗} ซึ่งพระสังฆาธิการที่มีภาวะผู้นำเป็นสิ่งที่นำทางในการปฏิบัติงานย่อมจะนำพาชุมชนหรือสังคมนั้นๆ ขับเคลื่อนไปได้ด้วยดี^{๑๘} มีความเข้าใจในปัญหาต่าง ๆ แล้ว หาแนวทางในการแก้ปัญหาให้ตรงจุดตรงประเด็น^{๑๙} ก็จะทำให้แก้ปัญหาให้แก่ภิกษุสามเณร นั้นด้านนี้ได้อย่างชัดเจนแล้วมีประสิทธิภาพการทำงานที่จริงจังและมีการแจงานประสานงานอย่างทั่วกันเข้าใจงานก็จะทำให้งานมีประสิทธิภาพอย่างดีถ้าสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับสังคมในปัจจุบันเพื่อเป็นบรรทัดฐานเพื่อให้เกิดความสมดุลต่อ

^{๑๑}สัมภาษณ์ พระครูศรีพัชรบัณฑิต, เจ้าคณะตำบลนาป่า เขต ๒, ๒๘ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๑๒}สัมภาษณ์ นายธัญเทพ หมื่นยุทธ, ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดเพชรบูรณ์, ๕ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๑๓}สัมภาษณ์ พระครูปัญญาพัชรสิทธิ์,เจ้าคณะตำบลบ้านโคก-ห้วยใหญ่, ๒๘ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๑๔}สัมภาษณ์ นายสุวัฒน์ อินทรประไพ, อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, ๑ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๑๕}สัมภาษณ์ นายธัญเทพ หมื่นยุทธ, ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดเพชรบูรณ์, ๔ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๑๖}สัมภาษณ์ พระครูโพธิพัชรธรรม, เจ้าคณะตำบลท่าพล, ๒๘ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๑๗}สัมภาษณ์ พระครูปัญญาพัชรสิทธิ์,เจ้าคณะตำบลบ้านโคก-ห้วยใหญ่, ๒๘ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๑๘}สัมภาษณ์พระครูนิเทศวิชิตธรรม,เจ้าคณะตำบลในเมือง-สะเตียงเขต ๑, ๒๗ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๑๙}สัมภาษณ์ พระพิศาลพัชรกิจ, เจ้าคณะอำเภอเมืองเพชรบูรณ์, ๒๗ มกราคม ๒๕๕๙.

ชีวิตความเป็นอยู่ของสมณะ การให้ความเคารพกันตามลำดับความอาวุโส^{๒๐} ให้พระภิกษุสามเณรได้มีโอกาสในการแสดงความสามารถตามตามสติปัญญา ในด้านต่างๆ เช่น อบรมเยาวยชน^{๒๑} ควรมีการวางแผนในการซ่อมแซมและปฏิสังขรณ์ถาวรวัตถุ และการก่อสร้างเสนาสนะโดยการจัดหากองทุนบำรุงวัด^{๒๒} ควรมีการประชุมวางแผนให้มีการพัฒนาองค์ความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการจัดสรรงบประมาณของตนเองที่มีอยู่ให้เหมาะสมและคุ้มค่าที่สุดในเรื่องการดูแลและการบำรุงรักษาอาคารเสนาสนะของวัดรวมทั้งการก่อสร้างเพื่อเติมเพื่อให้อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์น่าอยู่อาศัย^{๒๓} คณะสงฆ์ควรสอดส่องดูแลป้องกันเรื่องปัญหายาเสพติดให้โทษ และอบายมุขทั้งหลาย ที่จะนำความเสื่อมเสียมาให้แก่คณะสงฆ์^{๒๔} ควรมีการส่งเสริมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ จะเป็นการดีต่อคณะสงฆ์อย่างยิ่งทั้งส่งเสริมให้มีการจัดการอบรมให้ความรู้แก่เยาวชนและผู้สนใจ^{๒๕}

สรุปการทำความเพียรต่าง ๆ เพื่อให้กุศลธรรมเกิดขึ้น ในการเปลี่ยนแปลงในบทบาทผู้นำพัฒนาจิตใจแล้วพระสังฆาธิการได้ส่งเสริมให้ภิกษุสงฆ์และคนในชุมชนที่ร่วมงานได้พัฒนาศักยภาพของตนเองเพื่อทดลองสิ่งใหม่ให้เข้ากับยุคสมัยปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านวัตถุและจิตใจ โดยนำหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนามาบูรณาการพัฒนาสังคมร่วมกับคนในชุมชน

๔.๕.๔ ด้านอนุรักษ์ขนานปธาน

พระสังฆาธิการมีการป้องกันเป็นธรรมที่ประกอบด้วยความเพียรชอบที่บาปอกุศลธรรม ความเพียรชอบ ความเพียรชอบที่ทำให้เกิดกุศลธรรม และความเพียรชอบที่รักษากุศลธรรม ซึ่งผู้ปฏิบัติจะต้องมีจิตตั้งมั่นในศีลและอย่างให้ความโกรธ ความโลภ ความหลงมาครอบงำจิตใจ^{๒๖} จึงจะทำให้เกิดความเพียรได้^{๒๗} และเข้าถึงความดีหรือความสำเร็จในการดำเนินชีวิตและการทำงานได้ หรือแม้แต่การปฏิบัติธรรมเช่นเดียวกัน^{๒๘} นอกจากผู้ปฏิบัติมีความเพียรชอบแล้วจะต้องมีการรักษาศีล

^{๒๐} สัมภาษณ์ ครูอุดมพัชรธรรม, เจ้าคณะตำบลในเมือง-สะเดียงเขต ๒, ๒๗ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๒๑} สัมภาษณ์ นายธัญเทพ หมื่นยุทธ, ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดเพชรบูรณ์, ๔ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๒๒} สัมภาษณ์พระครูนิเทศวิจิตรธรรม,เจ้าคณะตำบลในเมือง-สะเดียงเขต ๑, ๒๗ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๒๓} สัมภาษณ์ นายสุวัฒน์ อินทรประไพ, อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตรมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, ๑ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๒๔} สัมภาษณ์ พระพิศาลพัชรกิจ, เจ้าคณะอำเภอเมืองเพชรบูรณ์, ๒๗ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๒๕} สัมภาษณ์ พระครูสันติพัชรสาร, รองเจ้าคณะอำเภอเมืองเพชรบูรณ์, ๒๗ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๒๖} สัมภาษณ์พระครูนิเทศวิจิตรธรรม,เจ้าคณะตำบลในเมือง-สะเดียงเขต ๑, ๒๗ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๒๗} สัมภาษณ์ พระครูอุดมพัชรธรรม, เจ้าคณะตำบลในเมือง-สะเดียงเขต ๒, ๒๗ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๒๘} สัมภาษณ์ นายสุวัฒน์ อินทรประไพ, อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตรมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, ๑ มกราคม ๒๕๕๙.

ให้บริบูรณ์ด้วยซึ่งเป็นหลักธรรมของภาวะผู้นำเป็นเครื่องป้องกันในทางที่เสื่อม นำการศึกษาของสงฆ์มาประยุกต์เรียนรู้ทั้งทางโลกและทางธรรม^{๒๙} แต่พระสังฆาธิการในระดับเจ้าอาวาสยังไม่ให้ความสำคัญ เท่าที่ควรยังคงปล่อยปะละเลยในการสนับสนุนให้พระภิกษุสามเณรในปกครองได้มีโอกาสได้ศึกษาพระธรรมวินัย^{๓๐} บทบาทพระสงฆ์ในกระแสการเปลี่ยนแปลงทางสังคมมีมากขึ้นจึงต้องปรับตัวให้เข้ากับยุคสมัยการแก้ไขปัญหาควกรแก้ปัญหาจากภายในองค์กรของตนเองก่อน^{๓๑} แล้วจึงค่อยขยายการแก้ไขปัญหาลงไปสู่ภายนอกองค์กร^{๓๒} สำหรับปัญหาอุปสรรคในการพัฒนากิจการคณะสงฆ์ คือ ปัญหาเรื่องความเกรงใจระหว่างผู้ใหญ่กับผู้น้อย และการที่จะพัฒนากิจการคณะสงฆ์ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ต้องสร้างความเข้าตรงกันกับคณะสงฆ์ในเขตการปกครอง ต้องมีการประชุมก่อนแล้วค่อยดำเนินการเป็นลำดับไปเพื่อหาข้อสรุปใหม่ที่ดีกว่าเดิม เพื่อทำให้เกิดสิ่งใหม่และสร้างสรรค์เข้าใจและยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล^{๓๓}

สรุปความเพียรในการรักษากุศลธรรมเพื่อให้เจริญขึ้นในจิตใจ ในภาวะผู้นำของพระสังฆาธิการได้นำด้านอนุรักษนาปธานมาเป็นเครื่องเตือนใจพระภิกษุสงฆ์และคนในชุมชน ให้มีสติสัมปชัญญะ ให้มีในตัวยู่เสมอไม่ให้ความโลภ ความโกรธ ความหลงเกิดขึ้นในจิตใจ

^{๒๙} สัมภาษณ์ นายธัญเทพ หมื่นยุทธ, ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดเพชรบูรณ์, ๔ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๓๐} สัมภาษณ์ พระครูสันติพัชรสาร, รองเจ้าคณะอำเภอเมืองเพชรบูรณ์, ๒๗ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๓๑} สัมภาษณ์ พระพิศาลพัชรกิจ, เจ้าคณะอำเภอเมืองเพชรบูรณ์, ๒๗ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๓๒} สัมภาษณ์ พระครูโพธิพัชรธรรม, เจ้าคณะตำบลท่าพล, ๒๘ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๓๓} สัมภาษณ์ พระครูนิเทศวิชิตธรรม, เจ้าคณะตำบลในเมือง-สะเตียงเขต ๑, ๒๗ มกราคม ๒๕๕๙.

๔.๖ สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักพุทธธรรมของพระสังฆาธิการ อำเภอมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์” ผู้วิจัยได้สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย ดังแสดงใน แผนภาพที่ ๔.๑ ดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ ๔.๑ สรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

จากแผนภาพที่ ๔.๑ แสดงให้เห็นภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักพุทธธรรมของพระสังฆาธิการอำเภอมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ทั้ง ๔ ด้าน ได้แก่ ด้านสังวรปธาน ด้านปหานปธาน ด้านภาวนาปธาน ด้านอนุรักษนาปธาน ผู้วิจัยจึงสรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัยตามรายด้านทั้ง ๔ ด้าน ดังนี้

๑) **ด้านสังวรปธาน** พระสังฆาธิการมีความระมัดระวังในการกระทำและการประพฤติปฏิบัติ ที่ตรงกับความเป็นจริงไม่มีการเกินพอดี มีความระมัดระวังไม่โลภอยากได้ของผู้อื่นมาเป็นของตน มีความระมัดระวังรู้จักควบคุมตนเองในการ ผู้ปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น

๒) ด้านปทานปธาน พระสังฆาธิการเป็นแบบอย่างที่ดีในการละบาปอกุศลกรรมทั้งปวง เป็นผู้ละความเห็นผิดไม่มีความลังเลเคลือบแคลงสงสัยกับผู้ร่วมงานเป็นแรงบันดาลใจให้ผู้ตามใน ฐานะละความโกรธความขุ่นมัวจากการทำงานร่วมกัน เพียรละความความติดข้องหมองใจกันมุ่งมั่นใน การทำงานพร้อมชักจูงใจผู้ตามบรรลุเป้าหมายงานคณะสงฆ์

๓) ด้านภวานาปธาน พระสังฆาธิการถึงพร้อมด้วยมุทิตา และอุเบกขา และชื่นชมยินดี กับผู้ที่ประสบผลสำเร็จ ถึงพร้อมด้วยความกรุณาทุกเมื่อต่อผู้ที่ตกทุกข์ได้ยากเป็นผู้ถึงพร้อมด้วย เมตตาอยู่เสมอ

๔) ด้านอนุรักษนาปธาน พระสังฆาธิการเป็นผู้เสียสละ ทั้งกำลังกาย สติปัญญาความรู้ ความสามารถ เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่นและส่วนรวม ปฏิบัติตนอยู่ในระเบียบวินัยและเคารพกติกา พร้อมด้วยการเป็นแบบอย่างที่ดีงาม เป็นผู้มีความขวนขวายและเสียสละในกิจที่ก่อให้เกิดประโยชน์ ส่วนรวม

สรุปโดยรวมทั้ง ๔ ด้าน พระสังฆาธิการมีความประพฤติอยู่ในหลักพระธรรมวินัยตรงกับความเป็นจริงไม่มีการเกินพดตีโมโลภอยากได้ของผู้อื่นมาเป็นของตนรู้จักควบคุมตนเองไม่พูดเท็จ พูดคำหยาบ พูดเพ้อเจ้อ ส่อเสียดผู้อื่น พูดแต่เรื่องแต่เรื่องที่สร้างสรรค์ นำมาซึ่งความสมานสามัคคี ในหมู่คณะพูดถูกกาลเทศะ รู้จักการใช้วาจาที่เหมาะสมและโอกาสในการแสดงธรรมเพื่ออบรมญาติ โยม เมื่อผู้ใต้บัญชาประสบความสำเร็จก็พลอยยินดีชื่นชมมีความกรุณา สงสารเมื่อเห็นผู้อื่นตกทุกข์ได้ ยากก็ให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลคนในชุมชนและพระภิกษุสงฆ์ในปกครองที่ด้วยเมตตาธรรมมีจิตอาสา เสียสละ ทั้งกำลังกาย สติปัญญาความรู้ ความสามารถ เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่นและส่วนรวม ปฏิบัติอยู่ในระเบียบพระธรรมวินัยในการดำเนินชีวิตพร้อมด้วยการเป็นแบบอย่างที่ดี มีความ ขวนขวายและเสียสละในกิจที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม